

**Збарзька централізована бібліотечна система
Відділ інформаційних технологій та автоматизації
бібліотечних процесів**

Зоряні межі Григорія Тютюнника

**Рекомендаційний
список
електронних ресурсів**

*(станом на 20 квітня
2020 року)*

Збарж – 2020

УДК 030:821(477) (092)

З 86

Упорядник:

В. Радовська, зав. відділом ІТ та АБП
Збараської ЦБС

Комп'ютерний набір: В. Радовська

Відповідальна за випуск:

О. Бойко, директор
Збараської ЦБС

З 86 Зоряні межі Григорія Тютюнника [Текст]: реком. спис. електр. ресурсів / Збараз. центр. бібл. сист., від. ін-форм. технол. та автомат. бібл. про-цесів; упоряд. В. Радовська. – Збараж: [б.в.], 2020. – 12 с.

Рекомендаційний список електронних ресурсів включає перелік інтернет-ресурсів, що будуть корисними вчителів та викладачів української мови та літератури, а також учням та студентам для кращого засвоєння навчальної програми, написання рефератів, контрольних, курсових, дипломних робіт.

Окремі розділи стануть в нагоді бібліотекарям, працівникам культури в організації та проведення літературних годин, літературних читань, вікторин, літературно-музичних вечорів та інших масових заходів з нагоди відзначення пам'ятних дат, літературних вечорів, презентацій творчості письменника Григорія Тютюнника.

Електронну версію видання можна переглянути за адресою: <http://www.zbarazh-library.com.ua/written-webliograf.html>

УДК 030:821(477) (092)

© Відділ інформаційних технологій та автоматизації
бібліотечних процесів, 2020

© Збараська централізована бібліотечна система, 2020

Коли говорять про Тютюнника, неодмінно згадують перше Григора – великого українського новеліста. А треба сказати, що Григир і Григорій були братами по батькові, Григорій – старший. За випадковим збігом обидва брати – Григорії.

Старшого насправді хотіли назвати Георгієм (Їгорем, як у селі казали), а чому так сталося, розповів його брат Григир у повісті-спогаді «Жоріння», що її ми будемо тут час від часу цитувати: *«Коли народився Григорій... його вирішили назвати Георгієм, або ж, як у нас кажуть, Їгором. Назвали. І послали Федота Йосиповича Буденного, Григорієвого діда по матері, записати онука в сільраду. Випивши на radoцях удома — онук! — дід вирушив до сільської Ради. Але ж по дорозі була монополька славнозвісної на всю околицю Гузійки. Як не зайти ради такої нагоди ще й до неї! І він зайшов... Коли ж нарешті доплуганився туди, куди його було послано, то вже не тямив, як звелено йому записати онука. Став пригадувати -не пригадується, то сказав секретареві: «Пиши Грицьком... Воно, мо', й не так, як казали, зате просто, по-нашому!»... Про дідову витівку довідалися аж тоді, коли 1935 року брали у райзагсі довідку про народження, щоб хлопець міг учитися в зінківській десятирічці».*

На той час у новій родині Михайла Тютюнника ріс другий син, якого, нічого не підозрюючи, батьки записали теж Григорієм. Щоб відрізнити братів, меншого рідня та односельці стали називати Григором.

Із першою дружиною, Ївгою Федорівною Буденною, батько Григорія не прожив і року. Невдовзі після народження сина (23 квітня 1920 р.)

Хата Ївги Федотівни Буденної, матері Григорія.

подружжя тихо і швидко розлучилося. Після розлучення батько Григорія не одружувався 10 років, мати 7 років не виходила заміж. Михайло Васильович не полишав старшого сина: допомагав, як міг, і багато чого навчив – скажімо, віршів Шевченка (сам знав напам'ять мало не всього «Кобзаря»).

Через 10 років одинакування Михайло одружився з майбутньою Григоровою мамою, Ганною Михайлівною Сивокінь – набагато за нього молодшою, народився Григір.

Потім настав Великий Голод. *«Якось Григорій по дорозі в школу забіг до нас уранці й поклав перед татом, що пухлий сидів за столом, підперши голову долонею, окраєць хліба. Тато розломив той окраєць надвоє, половину дав Григорієві в школу, а другу ще раз розломив – шматочок собі й шматочок мені – й ледве вимовив: «Спасибі, сину. Любий ти в мене ростеш», – і став помаленьку їсти, затуливши очі долонею...»*

До школи Григорій пішов рано – у шість років. Учився легко й добре, хоча бешкетник був неабиякий. До перших спроб віршування вдався, навчаючись у Зіньківській десятирічці. Коли вперше надрукували в районці, прибіг із газетою до батька, і «тато, радий, мов дитина, обережненько вирізав той віршик ножицями й на долонях поніс його через усю хату до комода».

1937 р. Михайла Васильовича Тютюнника заарештували. Так він і згинув без сліду десь у «Сибіру несходимому».

Григора забрали тітка з дядьком на Донбас. Григорій 1938 р. вступив до Харківського університету. Навчання не завершив – почалася війна. Пішов добровольцем на фронт, двічі був тяжко поранений. Двічі втікав із полону, парти-

занув. По війні працював учителем; літературним співробітником, затим – редактором прози у львівському журналі «Жовтень». Власне, у Львові письменник залишився назавжди.

Перша збірка оповідань Григорія Тютюнника «Зоряні межі» вийшла друком 1950 р. Затим була надрукована повість «Хмарка сонця не заступить» (1957 р.) Збірка «Журавлині ключі» – поезії, написані під час війни – побачила світ по смерті автора, у 1963 р.

Роман Григорія Тютюнника «Вир» – без перебільшення, найталановитіший, найемоційніший повоєнний твір – своєю появою засвідчив, що репресоване українське слово вижило. Епічне полотно роману розгортається перед читачем, рясніючи колоритними персонажами, сяючи рідними авторові пейзажами, спонукаючи замислюватися над вічними питаннями людського буття.

Першодрук першої частини «Виру» побачив світ у журналі «Жовтень» 1959 р. Через рік у видавництві «Радянський письменник» вийшла друком перша книга роману. Друга частина була видана вже по смерті автора – в 1962 р.

За роман «Вир» Григорій Тютюнник у 1963 р. був відзначений Шевченківською премією (посмертно).

Григорій Михайлович носив у легенях над серцем 20-грамовий уламок німецького снаряда. Згодом уламок виїняли, але операції робили аж три, дві з них невдало, на спині залишилася рана, яка не загоїлася до кінця життя. Страждав на задишку та біль у грудях, часом нестерпні.

Мешкаючи у Львові, Григорій тужив за рідною Шилівкою, за мамою, за молодшим братом. Цілих 15 років брати майже не спілкувалися. Зрідка бачились, але давалася взнаки велика різниця у віці: без батька говорити не було про що.

Вперше Григiр отримав листа від брата, коли служив на Тихоокеанському флоті. Григорій на той час уже мешкав у Львові, працював у «Жовтні».

Дуже нелегко йшли одне до одного два Григорії, але велика братня любов, що народилася між ними, осявала все подальше їхнє життя.

Григорій став Григорові за батька, наставника у творчості, друга і порадника і житті Щоб це відчуті серцем, треба неодмінно прочитати «Коріння»...

А це останній лист Григорія Тютюнника братові: *«Грицьку! Було б дуже добре, якби ти приїхав до Харкова, влаштувався з житлом, «замельдувався» в деканаті та й повернувся в Шилівку це на тиж-день. Вигадай що завгодно, аби вирватись... Григорій Тютюнник. 25.VIII.1961 року».*

Через годину після того, як Григiр отримав цього листа, надійшла телеграма: Григорій помер... На столі в його кімнаті лишилася рівненько складена в потертій папці друга частина роману «Вир»...

Григорій Тютюнник похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

У рідному селі Шилівці є музей – невеличка кімната в школі. В центрі кімнати – погруддя Григорія, на стінах – фотознімки, під склом – книги, теки з матеріалами.

Давніше у музеї влаштовували зустрічі з матерями Григорія та Григора, з їхніми товаришами-літераторами.

На старенькій будівельці, де колись була школа, що в ній навчався Григорій, меморіальної дошки немає...

Завершити коротку оповідь про Григорія Тютюнника, мабуть, таки треба словами його молодшого брата, бо краще сказати про цього унікального письменника і його творчість не зміг би ніхто: *«Мало – бачити. Мало – розуміти. Треба любити. Немає загадки таланту. Є вічна загадка Любові»...*

Олена Бондаренко, Громадський рух
Миколи Томенка «Рідна країна»

Про життя та творчість Григорія Тютюнника на сторінках Інтернет-видань

23 квітня народився український поет Григорій Тютюнник [Електронний ресурс] // Vsim.ua. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2005-2020. – Режим доступу: <https://vsim.ua/Market-Information/23-kvitnya-narodivsyia-ukrayinskiy-poet-grigoriy-tyutyunnik-10496898.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.04.2020.

29 серпня 1961 року помер Григорій Михайлович Тютюнник – український поет, письменник-прозаїк [Електронний ресурс] // Православие в Украине. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <http://arhiv.orthodoxy.org.ua/ru/node/3426>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос., укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

98 років з Дня народження Григорія Тютюнника [Електронний ресурс] // Телеканал «Центральний». – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2007-2020. – Режим доступу: <https://central-ua.tv/news/29245/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Біографія Григорія Тютюнника [Електронний ресурс] // Міжнародний культурний портал Експеримент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170329-biografiya-grigoriya-tyutyunnika>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Бондаренко, О. 23 квітня 1920 року народився український письменник Григорій Тютюнник [Електронний ресурс] / О. Бондаренко // Рідна країна. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2010-2020. – Режим доступу: <https://ridna.ua/2019/04/23-kvitnya-1920-roku-narodyvsya-ukrajinskyj-pysmennyk-hryhorij-tyutyunnyk/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.04.2020.

Герасимова Г.П. Тютюнник Григорій Михайлович [Електронний ресурс] // Інститут історії України НАН України. Енциклопедія історії України. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=

[0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Tiutiunnyk_Hryhori_j_pysmennyk](https://www.md-eksperiment.org/post/20170329-vin-lyubiv-svij-narod), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Гресь, М. Він любить свій народ [Електронний ресурс] / М. Гресь // Міжнародний культурний портал Експеримент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170329-vin-lyubiv-svij-narod>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Григорій Тютюнник – о поете [Електронний ресурс] // LiveLib. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Росія], 2020. – Режим доступу: <https://www.livelib.ru/author/334801-grigorij-tyutyunnik>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Григорій Михайлович Тютюнник (1920-1961) [Електронний ресурс] // Довідник школяра. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <http://lessons.com.ua/grigorij-mixajlovich-tyutyunnik-1920-1961/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 12.04.2020.

Григорій Тютюнник. Біографія [Електронний ресурс] // Українська література. Електронна бібліотека. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://ukrclassic.com.ua/katalog/t/tyutyunnik-grigorij/962-grigorijtyutyunnik-biografiya>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 16.04.2020.

Діденко, Н. «Він мав талант людяності. І вроджений, і вистражданий...» [Електронний ресурс] / Н. Діденко // Вечірня Полтава. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20100913092634/http://www.vechirka.pl.ua/articles/2010/5/5/27537016/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 12.04.2020.

Каплун, Л. Атлантида братів Тютюнників [Електронний ресурс] / Л. Каплун // ЛітАкцент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2011/12/07/atlantyda-brativ-tjutjunnykiv/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Наконечна, С. А сосни їхні шумлять і досі... [Електронний ресурс]: [музей Григорія та Григора Тютюнників у с. Шилівка] / С. Наконечна // Україна молода. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2000-2020. – Режим доступу: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/758/286/27572>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 12.04.2020.

Неживий, О. Брати Григорій і Гризир Тютюнники: «Пам'ять, як вишневий цвіт...» [Електронний ресурс] / О. Неживий // Українська літературна газета. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: <https://litgazeta.com.ua/articles/braty-grygorij-i-grygir-tyutyunnyky-pam-yat-yak-vyshnevyj-tsvit/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Низовий, М.А. З ранньої поетичної творчості Григорія Тютюнника [Електронний ресурс] / М.А. Низовий // Международный культурный портал Эксперимент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170329-z-rannoyi-poetichnoyi-tvorchosti-grigoriya-tyutyunnika>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 18.04.2020.

Тютюнник Григорій [Електронний ресурс] // Libruk. Українська електронна бібліотека. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://www.libruk.com.ua/tiutiunnyk-hryhorii/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Тютюнник Григорій Михайлович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. Вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Тютюнник_Григорій_Михайлович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 11.04.2020.

Тютюнник Григорій Михайлович [Електронний ресурс] // Інститут історії України НАН України. Енциклопедія історії України. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2016-2020. – Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Tiutiunnyk_Hryhorij_pysmennyk, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 16.04.2020.

Тютюнник Григорій Михайлович [Електронний ресурс] // Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011. – Режим доступу: <http://knpu.gov.ua/content/тютюнник-григорій-михайлович>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 16.04.2020.

Тютюнник Григорій Михайлович. Життєпис [Електронний ресурс] // УкрЛіб. Бібліотека української літератури. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2000-2020. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1697>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 16.04.2020.

Шаховський, С. Характери в сучасному романі [Електронний ресурс]: [про роман Г. Тютюнника «Вир»] / С. Шаховський // Международный культурный портал Эксперимент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170329-harakter-i-v-suchasnomu-romani>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 18.04.2020.

Твори Григорія Тютюнника у мережі Інтернет

Тютюнник, Г. Вир (уривок) [Електронний ресурс] / Г. Тютюнник // Международный культурный портал Эксперимент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170329-grigorij-tyutyunnik-vir>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Тютюнник, Г. Вир [Електронний ресурс] / Г. Тютюнник // Український Центр. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2001-2011. – Режим доступу: <http://ukrcenter.com/Література/Григорій-Тютюнник/55673-1/Вир>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.04.2020.

Тютюнник, Г. Вир [Електронний ресурс] / Г. Тютюнник // Українська література. Електронна бібліотека. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://ukrclassic.com.ua/katalog/t/tyutyunnik-grigorij/963-grigorij->

[tyutyunnik-vir](#), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 15.04.2020.

Тютюнник, Г. Вир [Електронний ресурс] / Г. Тютюнник // УкрЛіб. Бібліотека української літератури. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2000-2020. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=464>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 16.04.2020.

Тютюнник, Г. Назбирай мені листя кленового [Електронний ресурс] / Г. Тютюнник // Міжнародний культурний портал Експеримент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170329-grigorij-tyutyunnik-nazbiraj-meni-listya-klenovogo>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Тютюнник, Г. Нехай вітрами з високості [Електронний ресурс] / Г. Тютюнник // Міжнародний культурний портал Експеримент. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170329-grigorij-tyutyunnik-nehaj-vitrami-z-visokosti>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Сценарії масових заходів присвячені Г. Тютюннику

З вірою в життя [Електронний ресурс]: віртуальна виставка до 100-річчя від дня народження українського письменника, поета, прозаїка Григорія Тютюнника / Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка. Відділ документів з гуманітарних та природничих наук // Комуніальний заклад «Обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <http://library.ck.ua/files/2020/04/Tyutyunnyk.pdf>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.04.2020.

Художній словосвіт Григорія Тютюнника [Електронний ресурс]: методичні рекомендації до 95-ї річниці від дня народження: [бібліографія] // Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесь Гончара. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу:

http://libgonchar.org/index.php?option=com_content&view=article&id=283%3A2015-04-22-06-48-17&catid=237&lang=uk, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 17.04.2020.

Фільмографія та презентації

Автограф. Григорій Тютюнник: загадка таланту [Електронний ресурс] // Телекомпанія «Глас». – Електрон. текстові. та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://rus.glas.org.ua/projects/aftograf/tutunnik.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: англ., рос., укр. – Опис зроблено: 20.04.2020.

Григорій і Гризир Тютюнники [Електронний ресурс] // YouTube. MiуKana1. – Електрон. текстові. та граф. дані. – [Україна], 2017. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=EwcdDkEKJDM>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.04.2020.

Григорій Тютюнник [Електронний ресурс]: [Відеопрезентація «Життєвий вир Григорія Тютюнника»: до 100-річчя від дня народження українського письменника, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка (1963 р. за роман «Вир»)] // YouTube. Yuliya Kravareva. – Електрон. текстові. та граф. дані. – [Україна], 2020. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wviPOSn2qnI>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.04.2020.

Григорій Тютюнник загадка таланту [Електронний ресурс] // YouTube. Ольга Рибак. – Електрон. текстові. та граф. дані. – [Україна], 2014. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hVHGdpD2X8E>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 20.04.2020.